

Nr 169.

Av herr **Nordenson**, angående ändring av bestämmelserna i § 46 kommunalskattelagen om avdrag för periodiskt understöd till annans undervisning eller uppfostran.

Enligt 46 § 2 mom. kommunalskattelagen äger skattskyldig för periodiskt understöd eller därmed jämförlig periodisk utbetalning, som icke får avdragas från inkomsten av särskild förvärvskälla, i hemortskommunen åtnjuta skattefritt allmänt avdrag bl. a. under förutsättning, att understödet icke utgått till annans undervisning eller uppfostran, där det ej utgjort skadestånd. Här göres sålunda i beskattningsavseende en principiell skillnad mellan å ena sidan periodiska understöd i allmänhet, varför avdrag medges, samt å andra sidan sådana understöd, som utgå till annans undervisning och uppfostran, i vilket sistnämnda fall skattefritt avdrag icke medges. Riktigheten av en dylik gränsdragning torde med fog kunna ifrågasättas. I förra fallet utgår avdraget oavsett huruvida verkligt behov förelegat hos understödsmottagaren eller ej. I andra fallet däremot där regelmässigt måste presumeras, att mottagaren har ett faktiskt behov av understödet, utgår ej avdrag för givaren. Resultatet av denna differentiering kan således bliva, att avdragsrätten är beroende av att understödsbehov icke föreligger, vilket onekligen måste sägas vara en något underlig konsekvens. En ev. mottagare av utbildningsunderstöd kan ha det största intresse av att givaren erhåller avdrag därför, eftersom det särskilt med nuvarande skattetryck oftast är en förutsättning för givaren för att understödet skall utlämnas, att avdrag verkligen utgår för beloppet. Varför skall för övrigt det lofvärda syftet med utbildningsunderstödet bestraffas i jämförelse med andra understöd? Det är högst sannolikt, att ett mycket stort antal mindre bemedlade eller obemedlade ungdomar, som i skolan visat särskild begåvning och fallenhet för fortsatt utbildning, skulle få tillfälle och möjlighet därtill genom privat ekonomiskt understöd, om blott givaren vore förvissad om att han också erhöle avdrag för beloppet.

Med hänsyn till den rådande reciprocitetsprincipen i nuvarande skatterättsliga uppfattning synes såsom en förutsättning för dylik avdragsrätt för givaren måhända böra stipuleras, att beloppet hos mottagaren skall inkomstbeskattas efter vanliga regler, om och i den mån detsamma uppgår till skattepliktigt belopp, varigenom betänkligheter mot förslaget även i detta avseende skulle sakna all grund.

Såsom ytterligare förutsättning därför bör givetvis uppställas, att givaren

icke åtnjuter något familjeavdrag för den person, som är mottagare av understödet; i annat fall skulle ju givaren komma i åtnjutande av dubbla avdrag.

En sålunda utvidgad avdragsrätt skulle också medföra ett ytterligare realiserande av den bärande grundtanken i vårt nuvarande skattesystem, nämligen utgörande av skatt efter förmåga, vilket på denna punkt hittills icke kommit till uttryck med den nuvarande utformningen av bestämmelserna härutinnan. Det är ju givet, att den person, som utbetalar understödet, också i samma mån minskar sin egen skattebärkraft med beloppet oavsett huruvida detta utgår såsom allmänt understöd eller såsom bidrag till annans uppfostran eller utbildning. Att göra någon skillnad härvidlag är därför på denna grund principiellt oriktigt, och detta måste därför i sig anses påkalla en ändring.

Nämnda gränsdragning mellan olika slags understöd har vid dess tillkomst i huvudsak motiverats på den grund, att det skulle vara förenat med vissa svårigheter för taxeringsmyndigheterna att övervaka, att mottagaren icke undgår beskattning för understödsbelopp, som givaren vid sin taxering medgivit avdrag för. Det är emellertid att märka, att detta hänför sig till en långt tillbaka liggande tidpunkt, då taxeringskontrollen icke ens tillnärmelsevis var så effektiv som den nu är. För närvarande finnes ju en nyligen reviderad taxeringsförordning, som torde uppfylla de största krav på en effektiv kontroll. Ett enkelt tillägg till nämnda förordnings 33 § om uppgiftsskyldighet även för vad som utgivits i form av understöd till annans uppfostran eller utbildning skulle helt kunna undanröja alla betänkligheter på denna punkt.

Ett genomförande av en avdragsrätt i dylika fall skulle utan tvivel på det mest praktiska sätt utgöra ett naturligt led i och påskynda den demokratisering av utbildningen, om vars önskvärdhet och nödvändighet alla parter enligt upprepade vittnesbörd äro eniga.

Det är ju ett samhällsintresse, att förmågorna verkligen tillvaratagas till samhällets bästa, oavsett ur vilka sociala klasser de komma. Som staten saknar erforderliga medel för tillfredsställande av samtliga behov på detta område, synes det ligga desto större vikt uppå att enskilda personer i största erforderliga utsträckning beredas möjlighet att medelst egna resurser bidra till detta syfte genom lättnader för deras del i skatteavseende. Visserligen kommer ju, om detta förslag genomföres, skatteunderlaget att minska i någon mån, men dock ej på något sätt så, att detta i det stora hela skulle vara av någon betydelse, åtminstone icke i förhållande till den vinst, som senare skulle uppstå för såväl staten som samhället i gemen. Dylika utgifter ha ju ur statens synpunkt alltmera kommit att betraktas såsom en kapitalplacering — och detta med all rätt — som i framtiden kan beräknas bliva synnerligen räntabel. Genom förkovran och utbildning får den enskilde individen större möjligheter att finna den plats i samhället, där hans

speciella förmåga bäst kan tillvaratagas; därigenom vinnes den effektivare produktivitet i samhället, som ensam utgör grunden för framåtskridande och välståndstegring för alla klasser.

Med hänsyn till vad sålunda anförts hemställes,

att riksdagen för sin del måtte besluta om sådan ändring i gällande skattelagstiftning, att allmänt avdrag även må erhållas för periodiskt understöd eller därmed jämförlig periodisk utbetalning till annans undervisning eller uppfostran samt

att vederbörande utskott måtte utarbeta nödig författningstext därför.

Stockholm den 23 januari 1945.

Harald Nordenson.